

Olli-Poika Parviainen vihr ym.

Toimenpidealoite ympäristökasvatuksen lisäämisestä

Eduskunnalle

Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa tavoitellaan oppimisympäristöjen kehittämistä ja pedagogiikan uudistamista. Lisäksi hallitus on asettanut yhdeksi ns. kärkihankkeekseen saada kaikki koulut toteuttamaan aktiivisempaa koulupäivää ja lisätä liikkumista niin, että jokainen oppilas liikkuisi tunnin päivässä. Ympäristökasvatuksen resurssien vahvistaminen ja ympäristökasvatuksen yhdistäminen esimerkiksi tunti liikuntaa päivässä -hankkeeseen tukisi useita hallituksen tavoitteita yhtäaikaisesti.

Nuorisolain uudistamista selvittänyt työryhmä vuorostaan on todennut, että uuden lain tulisi edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ja että uudistuksen lähtökohtina tulisi olla mm. yhteisvastuu, terveet elämäntavat ja ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Nuorisolain uudistamishankkeessa onkin perusteltua huomioida selkeästi myös ympäristökasvatuksen rooli ja varmistaa nuorten ympäristötoiminnan toimintaedellytykset.

Myös vuonna 2015 annettu perusopetuksen opetussuunnitelma painottaa, että ihminen on osa luontoa ja riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Perusopetuksen tavoitteena on luoda sivistystä, joka vaalii ekosysteemien monimuotoisuutta sekä rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle. Opetussuunnitelma sisältää potentiaalia nykyistä laajempaan ympäristökasvatukseen, mutta käytännössä näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen on pitkälti riippuvaista paikallisista ja koulukohtaisista päätöksistä. Erityisesti nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa kuntiin ja kouluihin kohdistuu monia ristikkäisiä paineita, ja riskinä on, että ympäristökasvatus jää tällöin muiden tavoitteiden jalkoihin.

Eri ministeriöiden yhteinen työryhmä luovutti vuonna 2015 mietintönsä (YMRa 18/2015) ympäristökasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Mietinnössä esitettiin mm. tapoja parantaa eri hallinnonalojen yhteistyötä ja ehdotettiin kansallista kokoavaa suunnitelmaa, jossa asetettaisiin tavoitteet ja toimenpiteet kestävä kehityksen koulutuksen, ympäristökasvatuksen ja kulttuuriympäristökasvatuksen muodostamalle kokonaisuudelle.

Esimerkiksi kannustamalla kuntia yhteistyöhön, parantamalla eräiden keskeisten toimijoiden erikoistumista ja työnjakoa sekä ottamalla käyttöön uusia keinoja, kuten liikkuva Ekopaku-luontokoulu, voidaan pienilläkin panostuksilla saavuttaa huomattavia hyötyjä ympäristökasvatuksen kattavuuden paranemisena.

Monia uusia menetelmiä on järkevää hyödyntää etenemällä kokeilujen kautta. Kokeilun avulla voitaisiin selvittää esimerkiksi kiertävään luontokoulutoimintaan tarvittavat resurssit, jotta kai-

Toimenpidealoite TPA 26/2016 vp

kille Suomen peruskouluille pystyttäisiin tarjoamaan riittävät mahdollisuudet saada tukea luonto- ja ympäristökasvatukseen.

Ympäristö- ja luontokouluilla on merkittävä rooli konkreettisessa ympäristökasvatustyössä varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen työn tukijana. Niiden rahoitus on kuitenkin tällä hetkellä hyvin sirpaleista ja epävarmaa. Esimerkiksi Jyväskylän, Vantaan ja Helsingin Töyhtöhyypän luontokoulut ovat viime vuosina olleet lakkautusuhan alla tai ne on lakkautettu.

Luonto- ja ympäristökoulujen verkosto arvioi, että valtion talousarvion kokonaisuuteen nähden pieni, noin kolmen miljoonan euron lisämääräraha turvaisi paikallisen ympäristökasvatustyön jatkuvuutta. Sen lisäksi jatkossakin tarvitaan sitä kunta- ja muuta rahoitusta, jonka voimin verkosto tällä hetkellä toimii.

Verkoston tekemässä kyselyssä 99 % vastaajista oli tyytyväisiä opetusmenetelmien monipuolisuuteen sekä tiedon ja elämyksien tasapainoon. Luonnossa liikkumisen ja ulkoilmaopetuksen on havaittu useissa tieteellisissä tutkimuksissa vaikuttavan myönteisesti sekä fyysiseen että henkiseen terveyteen. Tilastollisesti merkittävänä myönteisinä vaikutuksina on havaittu olevan myös oppilaiden keskittymishäiriöiden väheneminen, liikkumisen lisääntyminen ja parempi viihtyminen.

Luonnossa tapahtuvasta opetuksesta on hyötyä monien aineiden opetuksessa. Moni alakoulu on innostunut mm. matematiikan ulko-opetuksesta, ja esimerkiksi lajituntemus kasvaa paremmin luonnossa kuin pulpetissa. Lähiluonto on myös monipuolinen ympäristö uuden opetussuunnitelman mukaisten monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestämiseen. Ympäristökasvatus antaa yleisemminkin sellaisia valmiuksia, joita kestävän yhteiskunnan rakentaminen edellyttää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus antaa opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteltavaksi suunnitelman kestävän kehityksen kasvatuksesta ja velvoittaa ministeriön huolehtimaan suunnitelman toimeenpanosta sekä siitä, että kestävän kehityksen kasvatus tulee huomioiduksi kaikissa toimialan linjauksissa,

että Liikkuva koulu -hankkeen puitteissa kannustetaan ko. kärkihankkeeseen varattujen määrärahojen käyttöön myös ulkoilmaopetukseen ja luonnossa liikkumiseen ja

että kokeiluhankkeella selvitetään kiertävään luontokoulutoimintaan tarvittavat resurssit ja hallituskauden aikana tehdään kokeilun perusteella päätös luontokoulutoiminnan resursoinnista.

Toimenpidealoite TPA 26/2016 vp

Helsingissä 31.5.2016

Olli-Poika Parviainen vihr
Mari-Leena Talvitie kok
Pertti Salolainen kok
Vesa-Matti Saarakkala ps
Olli Immonen ps
Sari Tanus kd
Antero Laukkanen kd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Ville Niinistö vihr
Antero Vartia vihr
Nasima Razmyar sd
Katja Hänninen vas
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Ilkka Kantola sd
Ilmari Nurminen sd
Hanna Sarkkinen vas
Satu Hassi vihr
Leena Meri ps
Veera Ruoho ps
Ritva Elomaa ps
Sanna Marin sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Maria Guzenina sd
Timo Harakka sd
Johanna Karimäki vihr
Emma Kari vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Touko Aalto vihr
Krista Mikkonen vihr
Heli Järvinen vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Jyrki Kasvi vihr
Jani Toivola vihr
Joona Räsänen sd
Ozan Yanar vihr